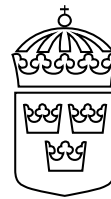

Regeringens proposition

2022/23:93

Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen

Prop.
2022/23:93

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 mars 2023

Ulf Kristersson

Pål Jonson
(Försvarsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen vissa ändringar i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, som bland annat innebär följande:

- Försvarsmakten ska ha samma möjlighet som Försvarets materielverk att i vissa enskilda fall besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.
- Beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen ska höjas till 200 000 000 kronor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2023.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet	4
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Undantag vid upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen	7
4.1	Förutsättningar för att besluta om undantag	7
4.2	Utökade möjligheter för Försvarsmakten	8
4.3	Beloppsgränsen för Försvarsmakten och Försvarets materielverk.....	9
5	Vissa mindre justeringar av lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.....	12
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	12
7	Konsekvenser.....	13
8	Författningskommentar.....	14
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen	16
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	17
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	20
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2023	21

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2022/23:93

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 9 § och 7 kap. 1 och 17 §§ lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

I fråga om upphandling som avser sådan tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som omfattas av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och där 7 eller 8 § eller 10 § första stycket 2–4 eller 10 inte är tillämpliga får regeringen i enskilda fall besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

Försvarmakten och Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,

2. avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader, eller

3. har ett värde som *understiger* 25 000 000 kronor.

3. har ett värde som *är högst* 200 000 000 kronor.

Försvarmakten och Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde understiger 5 000 000 kronor.

Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde *är högst* 5 000 000 kronor.

7 kap.

1 §

Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna. Specifikationerna ska vara utformade på något av de sätt som anges i 2 och 3 §§.

Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna. Specifikationerna ska vara utformade på något av de sätt som anges i 2 och 3 §§.

17 §

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbudet innehåller

1. certifiering eller dokumentation som visar i vilken utsträckning anbudsgivaren har förmåga att uppfylla sina skyldigheter i fråga om export, överföring och transitering av varor i samband med kontraktet,

2. uppgifter om eventuella begränsningar som exportkontroll eller säkerhetsarrangemang kan komma att medföra för den upphandlande myndigheten eller enheten i fråga om att sprida, överföra eller använda varorna och tjänsterna eller resultat av dessa varor och tjänster,

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för *denne* att uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att *skadligt inverka* på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna,

5. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, upprätta eller upprätthålla den kapacitet som krävs för att tillmötesgå den upphandlande myndighetens eller enhetens eventuellt ökade behov till följd av en kris,

6. dokumentation i fråga om att tillgodose den upphandlande myndighetens eller enhetens ökade behov till följd av en kris,

7. en utfästelse från anbudsgivaren att utföra underhåll, modernisering och anpassningar av den utrustning som är föremål för upphandlingen,

8. en utfästelse från anbudsgivaren att i tid informera den upphandlande myndigheten eller enheten om varje förändring i anbudsgivarens organisation, försörjningskedja eller industriella strategi som kan påverka anbudsgivarens skyldigheter gentemot den upphandlande myndigheten eller enheten, eller

9. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för *anbudsgivaren* att uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att *inverka skadligt* på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

9. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma

överens om, förse den upphandlande myndigheten eller enheten med allt som behövs för produktion av reservdelar, komponenter, särskilda tillbehör och särskild testutrustning, inklusive ritningar, licenser och instruktioner, *för den händelse* anbudsgivaren inte längre kan tillhandahålla denna utrustning.

överens om, förse den upphandlande myndigheten eller enheten med allt som behövs för produktion av reservdelar, komponenter, särskilda tillbehör och särskild testutrustning, inklusive ritningar, licenser och instruktioner, *ifall* anbudsgivaren inte längre kan tillhandahålla denna utrustning.

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbuderna även innehåller annat för att visa att anbudsgivaren uppfyller kraven i fråga om försörjningstrygghet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Försvarsdepartementet har tagit fram promemorian Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen, med förslag om ändringar i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Försvarsdepartementet (Fö2022/01624).

Lagrådet

Förslagen i denna proposition är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets granskning skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

4 Undantag vid upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen

4.1 Förutsättningar för att besluta om undantag

I 1 kap. 9 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, förkortad LUFSS, regleras en möjlighet att i enskilda fall och under vissa förutsättningar göra de undantag från lagen som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen. I första hand är det regeringens uppgift att besluta om sådana undantag. Under vissa förutsättningar finns dock möjlighet för de upphandlande myndigheter som anges i lagrummet att besluta om undantag.

Möjligheterna för de myndigheter som anges i den aktuella paragrafen att besluta om sådana undantag skiljer sig åt. Gemensamt är dock att de kan besluta om undantag om upphandlingens värde understiger vissa beloppsgränser. För Försvarets materielverk är beloppsgränsen satt till 25 000 000 kronor och för Försvarmakten och Försvarets radioanstalt är den i stället 5 000 000 kronor. Därutöver kan Försvarets materielverk även besluta om undantag när upphandlingen antingen avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag eller avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader.

Fram till 2019 var det Försvarets materielverk som, med vissa undantag, upphandlade varor, tjänster och byggtreprenader till Försvarmakten på uppdrag av den senare myndigheten. Eftersom Försvarets materielverk hade det övergripande ansvaret för upphandlingar inom materiel- och logistikförsörjningen till Försvarmakten har myndigheten även kunnat

besluta om undantag i väsentligt större utsträckning än Försvarsmakten. Från och med den 1 januari 2019 har dock Försvarsmakten fått ett utökat ansvar för upphandlingar till myndigheten.

4.2 Utökade möjligheter för Försvarsmakten

Regeringens förslag: Försvarsmakten ska ha samma möjlighet som Försvarets materielverk att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Totalförsvarets forskningsinstitut* anser att 1 kap. 9 § tredje stycket LUFSS bör ändras så att Totalförsvarets forskningsinstitut, i likhet med Försvarets radioanstalt, omfattas av bestämmelsens möjlighet att besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde är högst 5 000 000 kronor. *Försvarets materielverk* påpekar att lydelsen av 1 kap. 8 § tredje punkten LUFSS, som rör undantag vid upphandling enligt internationella regler, bör ändras på så sätt att "sitt eget bruk" byts ut mot "organisationens ändamål" för att den bestämmelsen ska stå i bättre överensstämmelse med sitt syfte och ändamål.

Skälen för regeringens förslag: Försvarsmakten ansvarar sedan 2019 bland annat för upphandlingar av varor och tjänster inom det s.k. vidmakthållandeområdet. Försvarsmakten har därigenom fått ansvaret för ekonomiskt omfattande upphandlingar som dessutom kan röra det område där undantag från LUFSS med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen aktualiseras. Mot bakgrund av den ändrade ansvarsfördelningen på upphandlingsområdet saknas det skäl att fortsättningsvis låta Försvarsmaktens och Försvarets materielverks möjligheter att besluta om aktuella undantag skilja sig åt. Försvarsmakten bör därför ges samma möjligheter som Försvarets materielverk att besluta om de undantag från LUFSS som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Förslaget innebär att samma beloppsgräns kommer att gälla för när Försvarets materielverk och Försvarsmakten får besluta om aktuella undantag. Vidare innebär förslaget att Försvarsmakten, i likhet med Försvarets materielverk, även kommer att kunna besluta om sådana undantag om upphandlingen antingen avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag eller avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader.

När det gäller *Totalförsvarets forskningsinstituts* synpunkt om behovet av att möjliggöra för myndigheten att fatta beslut om undantag enligt 1 kap. 9 § tredje stycket LUFSS saknas det beredningsunderlag att göra en sådan ändring inom ramen för detta lagstiftningsärende. Regeringen kan dock komma att återkomma till frågan. Även när det gäller *Försvarets materielverks* förslag om en ändrad lydelse av 1 kap. 8 § tredje punkten

4.3 Beloppsgränsen för Försvarsmakten och Försvarets materielverk

Regeringens förslag: Beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen ska höjas till 200 000 000 kronor.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En stor majoritet av remissinstanserna, däribland *Försvarets materielverk*, *Försvarsmakten*, *Kommerskollegium*, *Säkerhets- och försvarsföretagen*, *Totalförsvarets forskningsinstitut* och *Upphandlingsmyndigheten*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Försvarets materielverk och Försvarsmakten tillägger att Försvarsmakten vid ett antal tillfällen framfört att beloppsgränsen för när myndigheten ska framställa om regeringens medgivande för materielinvesteringar samt förberedelse för materielinvesteringar inom anslaget 1:3 bör höjas samt att om denna beloppsgräns höjs bör även den aktuella beloppsgränsen i LUFS höjas. Säkerhets- och försvarsföretagen framhåller att det finns behov av att storleken på den aktuella beloppsgränsen i LUFS justeras över tid. Flera remissinstanser, bland andra *Konkurrensverket*, efterfrågar ett klagörande av vad som avses med begreppet väsentliga säkerhetsintressen. Konkurrensverket framhåller att det finns ett värde i att undantag från upphandlingslagstiftningen med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen prövas av regeringen och att myndigheten har svårt att se att den nuvarande regleringen utgör ett hinder mot säkerställandet av materielförsörjningen.

Skälen för regeringens förslag: Upphandlingar på försvars- och säkerhetsområdet omfattas av EU:s regelverk inom upphandlingsområdet, framför allt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG, här benämnt LUFS-direktivet. Direktivet har genomförts i svensk rätt genom LUFS.

Bestämmelsen i 1 kap. 9 § LUFS, som möjliggör undantag från regelverket, genomför delvis artikel 2 i LUFS-direktivet enligt vilken direktivet inte gäller för upphandlingar som omfattas av artikel 296 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, som i sin tur motsvaras av artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Av den senare artikeln följer att varje medlemsstat får vidta åtgärder som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Sådana åtgärder får emellertid inte

försäkra konkurrensvillkoren på den gemensamma marknaden för varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål. Bestämmelsen i 346.1 b får tillämpas på sådana varor som är upptagna i den förteckning över vapen, ammunition och krigsmateriel som antogs av rådet i dess beslut 255/58 av den 15 april 1958.

Den i LUFSS beslutade beloppsgränsen om 25 000 000 kronor som gäller för Försvarets materielverks möjlighet att besluta om undantag har inte sitt ursprung i någon bestämmelse i direktivet eller i övrigt i EU-rätten. Beloppsgränsen har inte ändrats sedan den infördes 2008 i den numera upphävda lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, här benämnd äldre LOU. Genom den lagen genomförde Sverige Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtjänster, varor och tjänster.

Någon närmare motivering till att beloppsgränsen sattes till 25 000 000 kronor ges inte i förarbetena till äldre LOU (jfr prop. 2006/07:128 s. 142 och 440–441).

En rimlig utgångspunkt är att regeringen fortsatt ska besluta om undantag i de fall anskaffningen avser stora materielsystem eller innefattar betydande strategiska vägval. 25 000 000 kronor är i sammanhanget ett lågt belopp. Regeringen har i propositionen Totalförsvaret 2021–2025, mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget, bedömt att det militära försvaret fortsatt behöver stärkas och den operativa förmågan öka (prop. 2020/21:30 s. 98). Regeringen har meddelat att anslaget till det svenska militära försvaret ska öka till motsvarande två procent av bruttonationalprodukten (BNP) så snart som möjligt, men senast 2026. Att beakta är även att Sverige den 18 maj 2022 ansökte om medlemskap i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Enligt Natos riktlinje bör minst 20 procent av försvarsbudgeten gå till materielinvesteringar. Ett svenskt Natomedlemskap kommer att påverka Sveriges framtida förmåge- och försvarsinriktning och medföra förändrade förutsättningar för materieförsörjningen. Med hänsyn till dessa omständigheter och för att säkerställa det militära försvarets behov av materiel bör det skapas förutsättningar för att underlätta upphandlingsprocessen. Mot denna bakgrund är det inte ändamålsenligt och effektivt att regeringen fortsatt ska fatta beslut om undantag i en upphandling därför att upphandlingens värde överstiger 25 000 000 kronor.

Ett bredare mandat till ansvariga myndigheter att besluta om sådana undantag som är möjliga att göra enligt bestämmelserna i LUFSS skulle understödja syftet att underlätta upphandlingsprocessen. Regeringen gör därmed en annan bedömning än *Konkurrensverket* i frågan om ifall den nuvarande regleringen utgör ett hinder mot säkerställandet av materieförsörjningen.

När den nu gällande beloppsgränsen infördes befann sig Sverige i materielanskaffningshänseende i en annan situation än i dag. Regleringen bör utformas på ett sådant sätt att den möjliggör effektiva processer och är långsiktigt hållbar. För att detta ska uppnås föreslås att beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om undantag från LUFSS ska bestämmas till 200 000 000 kronor. Det föreslagna beloppet om 200 000 000 kronor baseras på generella överväganden kring i vilken omfattning det är lämpligt att ge myndigheterna mandat att fatta

egna beslut om att tillämpa undantaget för att möjliggöra effektivitetsvinster och underlätta administrativ hantering för upphandlingar samtidigt som regeringen förbehålls beslutsmandat för anskaffningar av mer strategisk betydelse. Som framhölls i promemorian kan det föreslagna beloppet jämföras med den beloppsgräns om 200 000 000 kronor som gäller för ekonomiska åtaganden för materielinvesteringar samt förberedelse för materielinvesteringar som Försvarsmakten ska framställa om regeringens medgivande för enligt myndighetens regleringsbrev för 2022. Det ska dock understrykas att beloppsgränserna är motiverade utifrån olika syften och att de inte per automatik bör överensstämja.

Vid en sammantagen bedömning får 200 000 000 kronor anses vara en lämplig beloppsgräns för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om aktuella undantag från LUFSS.

Säkerhets- och försvarsföretagen framhåller att den föreslagna beloppsgränsen innebär att myndigheterna endast i undantagsfall ges möjlighet att besluta om undantag enligt lagrummet sett till troliga framtida materielinvesteringar samt att det finns behov av att beloppsgränsen räknas upp över tid. Regeringen anser att den i promemorian föreslagna beloppsgränsen utgör en markant höjning. Vare sig Försvarets materielverk eller Försvarsmakten har invänt mot den. Det har inte framkommit tillräckliga skäl att höja beloppsgränsen ytterligare. För att lagregeln ska vara enkel och tydlig bör det vara en enhetlig beloppsgräns som blir lätt att tillämpa.

Flera remissinstanser, bland andra Konkurrensverket och Säkerhets- och försvarsföretagen, påpekar i sina remissyttranden att begreppet väsentliga säkerhetsintressen inte tydligt definierats. Konkurrensverket ställer sig mot denna bakgrund tveksamt till om det är lämpligt att utöka möjligheterna att besluta om undantag från upphandlingsregelverket. Regeringen vill framhålla att förutsättningarna för Sverige att besluta om undantag inte utökas genom förslaget om en högre beloppsgräns. Det är endast för det fall undantag från LUFSS är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen som en tillämpning av lagregeln är möjlig.

Begreppet väsentliga säkerhetsintressen är, som framgått ovan, ett autonomt EU-rättsligt begrepp och bestämmelsen i LUFSS ska tolkas fördragskonformt. Som Konkurrensverket påpekar följer av EU-domstolens praxis att undantaget ska tolkas restriktivt. Det är upp till respektive medlemsstat att definiera sina väsentliga säkerhetsintressen samtidigt som det är den medlemsstat som tillämpar en undantagsartikel i fördraget som ska visa att åtgärden är tillåten, vilket innefattar att de undantag som görs är nödvändiga för att skydda väsentliga säkerhetsintressen. Att myndigheterna ges en beloppsmässigt större möjlighet att tillämpa undantaget medför inte att de rättsliga förutsättningarna för dess tillämpning utökas.

Vad som i försvarsmaterielhänseende utgör väsentliga säkerhetsintressen för Sverige är föränderligt över tid och är varken möjligt eller lämpligt att i förväg slå fast.

5 Vissa mindre justeringar av lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Regeringens förslag: Vissa mindre redaktionella och språkliga ändringar ska göras i lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Promemorians förslag överensstämmer i allt väsentligt med regeringens. I förhållande till promemorian föreslår regeringen vissa ytterligare språkliga ändringar.

Remissinstanserna uttalar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Av 7 kap. 1 § LUFSS, som rör tekniska specifikationer för upphandling, framgår att tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de kompletterade handlingarna. Bestämmelsen genomför artikel 18.1 i LUFSS-direktivet, där det framgår att det som avses är kompletterande handlingar, och inte kompletterade handlingar. Lagtexten bör därför ändras på så sätt att ordet kompletterade byts ut mot kompletterande. Motsvarande ändring bör göras i 7 kap. 17 § LUFSS.

Vidare bör tre mindre språkliga ändringar göras i 7 kap. 17 § LUFSS. Enligt regeringens bedömning medför dessa ändringar ingen förändring av bestämmelsens innebörd.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2023. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna uttalar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att bestämmelserna träder i kraft den 1 juni 2023.

Äldre bestämmelser bör fortfarande gälla för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Regeringens bedömning: Förslagen ger utrymme för Försvarsmakten och Försvarets materielverk att i större utsträckning få besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Den ändrade beslutsordningen innebär inga ökade kostnader.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har inget att invända mot bedömningen. *Konkurrensverket* framför att konsekvensutredningen är bristfällig och efterfrågar ett tydliggörande av konsekvenserna för företag inom försvarssektorn, påverkan på konkurrensen och riskerna för korruption.

Skälen för regeringens bedömning: Förslagen innebär att Försvarsmakten och Försvarets materielverk i större utsträckning kommer att få besluta om undantag från LUFSS med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen och därmed att vissa avgöranden som i dagsläget kräver regeringens beslut i det särskilda fallet ska kunna beslutas av myndigheterna i stället. Genom delegationen till Försvarsmakten och Försvarets materielverk effektiviseras och förenklas upphandlingsprocessen.

Den ändrade beslutsordningen medför i sig inga ökade kostnader. Ramarna för Försvarsmaktens respektive Försvarets materielverks upphandlingar följer av givna anslag. Förslagen bedöms inte innebära några ökade kostnader för det allmänna i övrigt.

Upphandlingar på försvars- och säkerhetsområdet har särskilda förutsättningar. Regeringen vill med anledning av *Konkurrensverkets* synpunkter framhålla att det sedan lång tid tillbaka har funnits ett fördragsmässigt undantag från upphandlingsrättsliga regler just när det gäller upphandling inom försvarsområdet. Genom möjligheten att besluta om undantag har medlemsstaternas intresse att kunna skydda sina legitima väsentliga säkerhetsintressen vid upphandling inom ramen för artikel 346 i EUF-fördraget getts företräde framför konkurrens inom försvarsupphandlingsområdet. Detta innebär inte att alla upphandlingar som i och för sig omfattas av tillämpningsområdet för artikel 346 helt eller delvis undantas från konkurrensutsättning eller upphandlingsförfarande. Förslagen innebär inte att någon ny möjlighet till undantag införs för de upphandlande myndigheterna som anges i lagrummet. Vilka konsekvenser som uppstår med anledning av ett konkret beslut med stöd av 1 kap. 9 § LUFSS avgörs av innehållet i det aktuella beslutet. I sammanhanget kan även nämnas att branschorganisationerna *SME-D* och *Säkerhets- och försvarsföretagen* i sina remissyttranden inte anför särskilda synpunkter när det gäller förslagets konsekvenser för företag inom försvarssektorn.

Förslagen bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag,

jämställdheten mellan kvinnor och män, eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

Förslagen bedöms inte heller i övrigt medföra några konsekvenser av betydelse.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

1 kap. 9 § I fråga om upphandling som avser sådan tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som omfattas av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och där 7 eller 8 § eller 10 § första stycket 2–4 eller 10 inte är tillämpliga får regeringen i enskilda fall besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Försvarmakten och Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,

2. avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader, eller

3. har ett värde som är högst 200 000 000 kronor.

Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde är högst 5 000 000 kronor.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om möjlighet att göra undantag för upphandlingar som avses i artikel 346.1 b EUF-fördraget. Av första stycket framgår att sådana undantag kräver beslut av regeringen.

Av *andra stycket* framgår att Försvarets materielverk har rätt att för egen del besluta om vissa undantag som omfattas av 346.1 b EUF-fördraget. Ändringarna i andra stycket innebär att Försvarmakten får samma möjligheter som Försvarets materielverk att för egen del få besluta om sådana undantag och att beloppsgränsen i tredje punkten höjs till 200 000 000 kronor.

Av *tredje stycket* framgår att Försvarets radioanstalt har rätt att för egen del besluta om undantag som omfattas av artikel 346.1 b EUF-fördraget. Ändringen är endast av redaktionell art.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 4.3.

7 kap. 1 § Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna. Specifikationerna ska vara utformade på något av de sätt som anges i 2 och 3 §§.

Ändringen i paragrafen är endast av redaktionell art. Övervägandena finns i avsnitt 5.

1. certifiering eller dokumentation som visar i vilken utsträckning anbudsgivaren har förmåga att uppfylla sina skyldigheter i fråga om export, överföring och transitering av varor i samband med kontraktet,

2. uppgifter om eventuella begränsningar som exportkontroll eller säkerhetsarrangemang kan komma att medföra för den upphandlande myndigheten eller enheten i fråga om att sprida, överföra eller använda varorna och tjänsterna eller resultat av dessa varor och tjänster,

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för *anbudsgivaren* att uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att *inverka skadligt* på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

5. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, upprätta eller upprätthålla den kapacitet som krävs för att tillmötesgå den upphandlande myndighetens eller enhetens eventuellt ökade behov till följd av en kris,

6. dokumentation i fråga om att tillgodose den upphandlande myndighetens eller enhetens ökade behov till följd av en kris,

7. en utfästelse från anbudsgivaren att utföra underhåll, modernisering och anpassningar av den utrustning som är föremål för upphandlingen,

8. en utfästelse från anbudsgivaren att i tid informera den upphandlande myndigheten eller enheten om varje förändring i anbudsgivarens organisation, försörjningskedja eller industriella strategi som kan påverka anbudsgivarens skyldigheter gentemot den upphandlande myndigheten eller enheten, eller

9. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, förse den upphandlande myndigheten eller enheten med allt som behövs för produktion av reservdelar, komponenter, särskilda tillbehör och särskild testutrustning, inklusive ritningar, licenser och instruktioner, *ifall* anbudsgivaren inte längre kan tillhandahålla denna utrustning.

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbudet även innehåller annat för att visa att anbudsgivaren uppfyller kraven i fråga om försörjningstrygghet.

I paragrafen har endast redaktionella och språkliga ändringar gjorts. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Sammanfattning av promemorian Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen

Promemorian har tagits fram av Försvarsdepartementet. I promemorian lämnas förslag till ändringar i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Tidigare var det Försvarets materielverk som, med vissa undantag, upphandlade varor, tjänster och byggentreprenader till Försvarsmakten på uppdrag av den senare myndigheten. Från och med den 1 januari 2019 har Försvarsmakten fått ett utökat ansvar för upphandlingar till myndigheten. Mot bakgrund av den ändrade ansvarsfördelningen på upphandlingsområdet saknas det skäl att fortsättningsvis låta Försvarsmaktens och Försvarets materielverks möjligheter att besluta om de undantag från LUFSS som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen skilja sig åt.

När beloppsgränsen i 1 kap. 9 § andra stycket LUFSS infördes befann sig Sverige i materielanskaffningshänseende i en annan situation än i dagsläget. Enligt promemorian bör regleringen utformas på ett sådant sätt att den möjliggör effektiva processer och är långsiktigt hållbar. För att detta ska uppnås föreslås att beloppsgränsen för när Försvarsmakten och Försvarets materielverk får meddela undantag från LUFSS i enlighet med förslaget bestäms till 200 000 000 kronor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2023.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 9 § och 7 kap. 1 och 17 §§ lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

I fråga om upphandling som avser sådan tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som omfattas av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och där 7 eller 8 § eller 10 § första stycket 2–4 eller 10 inte är tillämpliga får regeringen i enskilda fall besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

Försvarsmakten och Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,

2. avser varor, tjänster eller byggentreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggentreprenader, eller

3. har ett värde som *understiger* 25 000 000 kronor.

3. har ett värde som *är högst* 200 000 000 kronor.

Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde understiger 5 000 000 kronor.

Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde *är högst* 5 000 000 kronor.

7 kap.

1 §

Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna. Specifikationerna ska vara

Tekniska specifikationer ska ingå i annonsen om upphandling, förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna. Specifikationerna ska vara

¹Senaste lydelse 2018:594.

17 §

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbudet innehåller

1. certifiering eller dokumentation som visar i vilken utsträckning anbudsgivaren har förmåga att uppfylla sina skyldigheter i fråga om export, överföring och transitering av varor i samband med kontraktet,

2. uppgifter om eventuella begränsningar som exportkontroll eller säkerhetsarrangemang kan komma att medföra för den upphandlande myndigheten eller enheten i fråga om att sprida, överföra eller använda varorna och tjänsterna eller resultat av dessa varor och tjänster,

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för denne att uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling,

förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att skadligt inverka på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling,

förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterade* handlingarna,

5. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, upprätta eller upprätthålla den kapacitet som krävs för att tillmötesgå den upphandlande myndighetens eller enhetens eventuellt ökade behov till följd av en kris,

6. dokumentation i fråga om att tillgodose den upphandlande myndighetens eller enhetens ökade behov till följd av en kris,

7. en utfästelse från anbudsgivaren att utföra underhåll, modernisering och anpassningar av den utrustning som är föremål för upphandlingen,

8. en utfästelse från anbudsgivaren att i tid informera den upphandlande myndigheten eller enheten om varje förändring i anbudsgivarens organisation, försörjningskedja eller industriella strategi som kan påverka anbudsgivarens skyldigheter gentemot den upphandlande myndigheten eller enheten, eller

3. certifiering eller dokumentation som visar att organisationen och lokaliseringen av anbudsgivarens försörjningskedja gör det möjligt för denne att uppfylla kraven om försörjningstrygghet som den upphandlande myndigheten eller enheten anger i annonsen om upphandling,

förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

4. en utfästelse från anbudsgivaren om att se till att eventuella ändringar i försörjningskedjan under genomförandet av kontraktet inte kommer att inverka skadligt på uppfyllandet av kraven om försörjningstrygghet i annonsen om upphandling,

förfrågningsunderlaget, det beskrivande dokumentet eller de *kompletterande* handlingarna,

9. en utfästelse från anbudsgivaren att, i enlighet med villkor som parterna ska komma överens om, förse den upphandlande myndigheten eller enheten med allt som behövs för produktion av reservdelar, komponenter, särskilda tillbehör och särskild testutrustning, inklusive ritningar, licenser och instruktioner, för den händelse anbudsgivaren inte längre kan tillhandahålla denna utrustning

En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att anbuden även innehåller annat för att visa att anbudsgivaren uppfyller kraven i fråga om försörjningstrygghet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanserna

Remissvar har lämnats av Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Kommerskollegium, Konkurrensverket, SME-D, Säkerhets- och försvarsföretagen, Totalförsvarets forskningsinstitut och Upphandlingsmyndigheten.

Försvarsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2023

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottner, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Brandberg, Bohlin, Carlson

Föredragande: statsrådet Jonson

Regeringen beslutar proposition Utökade möjligheter att besluta om undantag från lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen